

Høringsinnspill - Rapport fra regjeringens ekspertutvalg for Grønn konkurransekraft

Innledning

ZERO takker for anledningen til å gi innspill til rapporten fra ekspertutvalget for grønn konkurransekraft. ZERO vil innledningsvis berømme regjeringen for å ha satt ned et utvalg hvis oppdrag har vært å finne ut hvordan Norge kan bli et lavutslippssamfunn og skape grønn konkurransekraft, altså å koble betydelige utslippsreduksjoner, arbeidsplasser og verdiskaping. Vi vil også berømme ekspertutvalgets medlemmer for en offensiv og sterk strategi.

ZERO mener at utvalgets viktigste budskap er at norsk omstilling er absolutt nødvendig, og den må komme i gang nå dersom Norge skal klare å gripe de økonomiske mulighetene som ligger i å være tidlig ute i det grønne skiftet. Utvalget er også svært tydelig på hvilken særskilt utfordring Norge står overfor som betydelig petroleumsnasjon. Med deres ord:

“Petroleumssektoren vil ikke lenger være den samme vekstmotoren i norsk økonomi (...).

Norge trenger nye grønne arbeidsplasser og verdiskaping som kan erstatte forventet nedgang i petroleumsrelaterte bransjer”. Dette bakteppet gjør strategien ekstra relevant og behovet for rask handling enda mer prekært.

Med tydelig ledelse og målrettet og hardt arbeid er det fullt mulig å legge grunnlaget for en sterk og bærekraftig velferdsstat uten petroleumsinntekter, slik som våre skandinaviske naboland tross alt allerede har klart. Det krever imidlertid politikere og næringslivsledere som tar ansvar, bryter ut av tankemønsteret om at petroleumssektoren alltid vil gi lønnsomhet, og våger å vise vei mot en bedre, fornybar fremtid.

ZERO støtter på overordnet nivå de aller fleste av utvalgets anbefalinger og vil råde regjeringen til å følge opp rapporten så raskt og effektivt som mulig. Regjeringen bør i løpet av våren legge fram en strategi for grønn konkurransekraft for Stortinget. Det er viktig at Stortinget får anledning til å behandle strategien før valget i 2017. Strategien bør stadfeste prinsipper for politikutvikling og overordnede grep for omstilling. En del av de mer konkrete sektor anbefalingene kan implementeres raskt og uten stortingsbehandling, i tildelingsbrev osv. Noe bør også tas inn i arbeidet med andre stortingsmeldinger, slik som nasjonal transportplan og arbeidet med klimalov. Regjeringen bør umiddelbart se på hvilke anbefalinger som kan følges opp hvor, og sørge for at rett departement aktivt tar stilling til dette.

I det følgende vil ZERO kommentere på utvalgte deler av rapporten. På områder der vi ikke kommenterer kan det legges til grunn at vi er enige med ekspertutvalget.

Hvordan kan Norge oppnå reduserte klimagassutslipp, høy verdiskaping og full sysselsetting?

Overordnede innspill

ZERO mener utvalget på en god måte løfter opp staten og myndighetenes sentrale rolle i en grønn omstilling. De tar et oppgjør med en politikk der staten er passiv tilskuer og etterspør myndigheter som "går foran, og setter tydelige mål og har klare forventninger til de ulike aktørene".

ZERO vil i tilknytning til dette poenget foreslå at Norges målformuleringer for utslippsreduksjoner tydeliggjøres. Det er unødvendig å splitte et nasjonalt mål mellom kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor. For kvotepliktig sektor gir per i dag ikke kvotemarkedet tilstrekkelig prissignaler til å utløse teknologiskift eller utslippskutt, og forsinkes dermed omstillingen. I en situasjon der Norge skal til nullutslipp vil forsinkelse i gjennomføring etter alt å dømme medføre økte kostnader. 40 prosent-målet bør derfor gjelde for alle utslipp på norsk territorium.

Prinsipper for politikktutforming

Utvalget foreslår ti prinsipper for politikktutforming. ZERO er enig i at det hadde vært en stor fordel for klima- og næringspolitikken dersom et bredt flertall på Stortinget kunne stille seg bak et slikt sett med prinsipper. Det vil gi svært viktige føringer for både næringsliv og departementer / underliggende etater. Utvalgets konkrete forslag til prinsipper er gode og dersom de vedtas vil de gi viktige signaler og forutsigbarhet over tid. Prinsippene er åpne for en viss tolkning, i den forstand at de sier lite om nivå. Eksempelvis "utslipp og andre eksterne effekter skal prises" sier lite om hvor høy prisen skal være. Tillegget om at "det må gis klare signaler om økende karbonpris over tid" er derfor viktig å ta med i det videre arbeidet.

ZERO mener det er spesielt positivt at utvalget trekker frem at offentlige anskaffelser skal være grønne. Dette har vært et forsømt område fra norske myndigheters side, og det er stort potensial for å bruke dette virkemiddelet i langt større grad, både for å oppnå utslippskutt og grønn vekst.

Prinsippene om at "planlegging og investeringer skal ta utgangspunkt i målet om å bli et lavutslippssamfunn", "nye lovforslag skal inkludere en vurdering av CO₂-effekter" og "det skal rapporteres på det vi vil oppnå og det vi vil unngå" bør også sees i sammenheng med forslaget til klimalov som nylig har vært på høring. Oppfølgingen av prinsippene bør konkretiseres i den nye klimaloven, også for å unngå en unødvendig/ dobbel rapporteringsbyrde.

Tverrgående anbefalinger

ZERO støtter utvalgets tverrgående anbefalinger. Hovedbudskapet slik vi leser det er at myndighetene må ta en betydelig større rolle i å styre ressurser og kompetanse inn mot å løse klimautfordringen og forsere omstillingen. Dette er viktig fordi det også er et oppgjør med tankegangen om næringsnøytralitet som grunnprinsipp i nyskaping. Mariana Mazzucato, professor fra University of Sussex, er blant forskerne som har vist at staten spiller en avgjørende rolle i å skape markeder og ta risiko. Som formulert av de norske forskerne Olav Wicken, Håkon Endresen Normann og Jens Hansen¹ så må politiske virkemidler støtte nye teknologier og næringer som opererer på en «uneven playing field», som i utgangspunktet er skapt for å støtte de gamle og sterke næringene. I Norge kan og bør

¹ <http://energiogklima.no/kommentar/vi-trenger-retning-for-a-lykkes-med-omstilling/>

[Skriv her]

det offentlige spille en viktig rolle gjennom å prioritere enkelte områder som kan bli viktige for den omstillingen som vi har bestemt vi skal gjennom. For å sikre omstilling er derfor retning og en aktiv næringspolitikk nødvendig.

Grønne offentlige anskaffelser

ZERO vil også trekke frem utvalgets anbefalinger knyttet til offentlige anskaffelser. Her er det et betydelig uforløst potensial i Norge. Lav innkjøps- og miljøkompetanse i offentlige virksomheter fører til at det i alt for liten grad stilles miljøkrav i offentlige innkjøp. Den nye Difi-rapporten *Kartlegging av miljøkrav i offentlige anskaffelser 2015* dokumenterer at hverken stat eller kommune legger nok vekt på miljø ved anskaffelser. Kun 25% av konkurransegrunnlagene som ble gjennomgått hadde miljø som et tildelingskriterium, og bare 0,4 % vektet miljø med 30 % eller mer. Konsekvensen av dette er at stat, fylker og kommuner kjøper gårsdagens løsninger og går glipp av muligheten til å være med å bygge marked for løsningene som kan konkurrere i nullutslippsamfunnet. **Dersom det offentlige skal evne å ta det nye regelverket om offentlige anskaffelser i bruk på en offensiv måte er det svært viktig at regjeringen følger opp ekspertutvalgets anbefalinger på dette området.**

Det er positivt at det i budsjettavtalen for 2017 ble satt av 15 millioner til arbeidet med grønne anskaffelser i Difi. Dette er første skritt i oppfølgingen av utvalgets anbefaling om å opprette et nasjonalt senter for innkjøpskompetanse og må følges opp i kommende budsjetter. Regjeringen bør videre vurdere om anskaffelsesavdelingen hos Difi bør skilles ut i et eget senter for offentlige innkjøp, for å ytterligere tydeliggjøre denne satsingen.

Nye spydspisser

ZERO vil også trekke frem ideen som er omtalt på s. 31 om at Norge skal bli *verdens første fullelektrifiserte samfunn*, som en spennende målsetting, som bør følges opp i det videre arbeidet. ZERO mener Norge bør se til Oslo, der byrådet / bystyret har plukket ut et sett med prioriterte forbildeprosjekter hvor Oslo skal gå foran og utvikle ny teknologi / løsninger som en del av deres grønne skifte. For å drive omstillingen trenger vi nettopp slike spydspisser som satser ved å være først ute med ny teknologi og innkjøpere som bruker sin makt til å skape et større marked. **Norge bør i likhet med Oslo velge ut noen større prosjekter der vi kan gå foran og utvikle fremtidens nullutslippsløsninger.** For at en slik satsing skal være vellykket vil det kreve både solid forankring i ledelsen (statsminister og regjering) og en tverrfaglig tilnærming på tvers av sektorgrensene.

Mulige spydspisser kan for eksempel være:

- å være først ute med å bytte ut fossil energi i prosessindustrien, gjennom å bytte ut kull med hydrogen.
- å være først ute med å kutte utslippene fra sementindustrien, som står for fire til fem prosent av verdens klimagassutslipp, ved å satse tilstrekkelige midler for å fullføre arbeidet med karbonfangst hos Norcem i Breivik.
- å ta steget fra den første utslippsfrie fergen, «Ampere», til å tilby verden morgendagens utslippsfrie skip
- å få tungtransporten over på hydrogen

Innspill til sektor anbefalinger

ZERO vil i det følgende kommentere på deler av sektor anbefalingene fra ekspertutvalget. Vi er gjennomgående enige i anbefalingene, men vil løfte frem enkelte momenter vi savner, samt peke på de områdene som er særskilt viktige for regjeringen å følge opp.

[Skriv her]

Norske muligheter i grønn internasjonal finans

Ekspertutvalget omtaler finanssektoren flere steder i rapporten, men ZERO etterlyser et offensivt veikart/anbefalinger også for denne sektoren. Vi vil derfor bidra med noen tanker om hvordan denne sektoren kan være med på å styrke Norges konkurransekraft.

Ekspertutvalget peker på mange viktige forhold, men den drøfter ikke norsk næringslivs rolle i løsningen av bærekraftsutfordringene globalt. Flere fremvoksende økonomier står overfor store og viktige avgjørelser når det gjelder fremtidig energistruktur. Både politikere, næringsliv og finansinstitusjoner fokuserer på hvordan man kan mobilisere den nødvendige kapitalen for å implementere klimamålene satt blant annet i Paris-avtalen. Grønn finans er dermed i ferd med å utvikle seg fra å være en nisje til en sektor som er med på å forme en rekke lands nasjonale ambisjoner for utvikling av finanssektoren.

Norge har alle forutsetninger for å kunne styrke sin konkurransekraft gjennom å innta en sentral posisjon på dette feltet. Det vil være viktig for Norge fremover å legge til rette for fornuftige investeringer, både med tanke på omstillingen Norge skal gjennom, verdiskapingsmulighetene som ligger i det grønne skiftet, og for å nå klimamålene. Det globale markedet for lavkarboninvesteringer anslås av Bloomberg å utgjøre mer enn fem tusen milliarder dollar i perioden frem til 2030. Spørsmålet om hvordan norske bedrifter kan styrke sin konkurransekraft på dette globale markedet bør derfor stå sentralt i den videre oppfølgingen av rapporten.

Den globale omleggingen til ren energi åpner nye markeder for næringslivet. Norge har her en unik posisjon med kompetanse og ledende bedrifter innen utvikling, finansiering og eierskap av vann-, sol- og vindkraft – samt flere lovende bedrifter som leverer komponenter til dette store markedet. Markedet for ren energi består av en rekke segmenter der norske bedrifter burde ha gode forutsetninger for å lykkes: Prosjektutvikling- og ledelse, energistyring- og lagring, elektrifisering samt finansiering, forvaltning og drift er eksempler i så måte.

Vi støtter utvalgets anbefaling om å «styrke finansieringsordningene for fastlandsindustrien og spesielt for investeringer i fornybar energi». Vi viser også til høringsuttalelse fra Inpow som trekker frem et finansieringsforslag ZERO støtter, og som vi mener vil kunne gi en unik og langsiktig vekststimulans for bedrifter som søker mot det internasjonale markedet for grønn energi, og som samtidig vil være et kostnadseffektivt bidrag til gjennomføringen av Paris-avtalen. Under følger noen viktige elementer fra denne.

Ifølge informasjon i Statsbudsjettet 2017 og de ulike fondenes hjemmesider har Norge totalt overført eller allokert over 21 milliarder kroner til multilateral klimafinansiering siden år 2010. Hovedtyngden av dette er øremerket Regnskoginitiativet, men minst 5 milliarder kroner er allokert til andre klimafinansieringsfond, i hovedsak tiltenkt fornybar energi. Norge bør ikke gjøre seg avhengig av at kun utenlandske fond og kompetansemiljøer forvalter norske milliardoverføringer til klimafinansiering, slik situasjonen er i dag. Kapital, koblet til kompetanse, er innsatsfaktorene. Norge har mye av både råvaren og kompetansen som kreves til å spille en ledende rolle når det gjelder å utvikle, finansiere, bygge, eie og drifte anlegg for fornybar energi i fremvoksende økonomier.

Vårt forslag er å ta ressursene i bruk her hjemme til å fremme bærekraftig internasjonal vekst, reduserte globale klimautslipp, norske arbeidsplasser og høykompetent teknologiutvikling. Vi anbefaler at det opprettes et garantifond for å styrke næringslivets tilgang på lånefinansiering til ren energi-investeringer i fremvoksende økonomier. Et slikt garantifond kan tenkes organisert som et aksjeselskap, eller som en statsgaranti på linje med dagens ordninger i GIEK. Uansett organisasjonsform er det avgjørende at det enten ved etableringen eller gjennom årlige avsetninger bygges opp

[Skriv her]

et grunnfond som gjør det mulig for fondet å ta risiko i forhold til fondets ambisjoner og behovet.

Utslippsfri og effektiv transport

Utvalget har mange viktige betraktninger på grønt skifte på transportområdet. ZERO er enige i mye av det utvalget legger frem, og vil her trekke frem og kommentere noen av betraktningene.

ZERO har arbeidet med nullutslippsbaner for transportsektoren i mange år og har også deltatt i utarbeidelsen av veikartet for næringslivets transport. ZERO støtter opp om ambisjonen fra næringslivet om å halvere transportutslippene innen 2030. Denne ambisjonen bør aktivt plukkes opp av regjeringen i den kommende nasjonal transportplan, slik at dette også blir myndighetenes uttalte mål for næringstransporten. I tillegg bør regjeringen sette mål om at personbiltransporten skal være helt utslippsfri i 2030. Målene bør suppleres av handlingsplaner som bør legges frem som en del av behandlingen av NTP 2018-2029.

Utvalget slår fast at dersom vi skal klare å kutte 40 % av utslippene i kvotepliktig sektor innen 2030 må mesteparten av disse kuttene tas i transportsektoren. Dette er ZERO helt enige i og vi har sett på hvordan det kan gjøres. Dette er også relevant med tanke på den kommende nasjonal transportplan:

1. Kollektivtiltak, sykkel, gange, transportrestriktive tiltak og fortetting er helt grunnleggende for å klare å hindre den forventede transportveksten, men kan i et 2030-perspektiv ikke ventes å ha stor påvirkning i form av utslippskutt ift 1990-nivå. Overgang til utslippsfri teknologi og fornybart drivstoff vil måtte bidra til 75-85 % av måloppnåelsen i en nullutslippsbane for norsk transport.
2. Nullutslippsteknologier på batteri, brenselcelle og direktevirkende el vil utfylle hverandre og må utvikles parallelt. Vi klarer ikke å erstatte fossilt drivstoff ved kun å satse på batterikjøretøy eller kun hydrogenkjøretøy.
3. Det trengs en langt sterkere satsing på lading. Enova må gis tydelige og offensive mål for lading og nettselskapene må mobiliseres for å planlegge forsterkninger i nettet rettet mot transportsektoren. Det mangler modeller for å fordele kostnaden for nettinvesteringene, og tatt i betraktning at dette er en stor samfunnsomstilling er det grunnlag for å bruke statsstøtte. Dette er en omstilling som går raskere enn eksisterende (gode) finansieringsmodeller av kraftnett klarer å fange opp. ZERO foreslår at det settes av 10 mrd. kroner til infrastruktur for elektrisk transport i NTP 2018-2029, der minst 6 milliarder avsettes til første del av planperioden.
4. Det må etableres et tidlig nettverk av hydrogenstasjoner. Staten må bidra i oppbyggingen av denne infrastrukturen, og Enova må gis et tydelig mål om å bidra til et nettverk av stasjoner i byene og korridorene mellom dem, ikke bare pilotstasjoner på mer eller mindre tilfeldige steder.
5. Miljøkrav ved offentlige anskaffelser må utvikles med mål om å treffe på de beste klimateknologiene, slik at for eksempel biodrivstoff med høy klimanytte og sirkulære kvaliteter kan komme bedre ut enn biodrivstoff med lav klimanytte.
6. Biodrivstoff må fases inn gjennom bruk av anbudskrav, grønne skatter og omsetningspåbud. CO₂-avgiften på fossilt drivstoff må trappes opp hvert år, slik at det blir stadig bedre konkurransevilkår for biodrivstoff. Før CO₂-avgiften er på et nivå rundt 1500 kr per tonn kan ikke veibruksavgift innføres på biodrivstoff.

[Skriv her]

Utvalget peker på at forsert innfasing av nullutslippsteknologier som elektrisitet og hydrogen er avgjørende, men ikke tilstrekkelig for å nå 2030-målene. Det kan også bli behov for betydelige mengder bærekraftig biodrivstoff. ZERO har gjort analyser over flere år for å belyse hvordan vi kan nå halveringsmål og nullutslippsmål for transportsektoren. Alle analyser peker på det samme: Elektrifisering med el- og hydrogen er viktigst, men det vil også bli behov for mye biodrivstoff.

Utvalget peker på at næringstransport mangler insentiver til å implementere lavutslippsløsninger. Det er ZERO enige i. CO2-fondet for næringslivets transport er derfor svært viktig å få på plass for å stimulere til utskiftninger i kjøretøyparken. Samtidig bør *det som finnes* av insentiver som vedrører transportnæringen gis mye sterkere miljøvekting. Slik som:

- engangsavgifter på varebiler, minibusser og drosjer (her bør CO2-komponenten skjerpes årlig)
- bompengesatser for tungbiler (må miljødifferensieres, med fokus på å fremme de beste av de tilgjengelige fossilfrie teknologiene)
- vektårsavgift og miljøvektårsavgift på lastebiler (må gis en langt sterkere klimavekting, der ikke Euro 6 premieres mest, men bio- hydrogen og elektriske lastebiler)

Når det gjelder de generelle anbefalingene for transportsektoren så støtter ZERO disse. Vi vil spesielt fremheve følgende anbefalinger som viktige og gode:

- Elbilpolitikken bør videreføres til elbilene er konkurransedyktige uten ekstra insentiver.
- For næringstransport anbefaler utvalget at myndigheter og transportnæringen fremforhandler en forpliktende miljøavtale basert på et CO2-fond.

Når det gjelder anbefalingen om å innføre elektronisk veipricing, så er vi positive til dette, men vil understreke at det må komme på toppen av drivstoffavgifter som gjør fossile drivstoff dyrere enn fornybare drivstoff.

Utslippsfri maritim sektor

ZERO vil aktivt stille seg bak ambisjonene ekspertutvalget fremmer for maritim sektor. Miljøvennlig skipsfart er et av Norges tiltaksområder innenfor klimapolitikken, men det skorter fremdeles på konkrete tiltak og løsninger for området. ZERO stiller oss bak at hovedutfordringen for den maritime næringen er at mange av de grønne løsningene ikke etterspørres, og at løsningene dermed ikke tas i bruk i stor skala. Vi vil derfor igjen peke på at Difis styrking innen grønne offentlige anskaffelser må bidra til en effektiv gjennomføring av målet om grønne anskaffelser, inkludert stortings krav om null- og lavutslippsløsninger for ferger og hurtigbåter. Maritim sektor har allerede vært en god demonstrasjon på at miljøkrav i offentlige anskaffelser er helt avgjørende for å sette fart på det grønne skiftet, og denne utviklingen må fortsette.

ZERO mener Norge må ta lederrollen i å utvikle og realisere nullutslippskonsepter for flere skipstyper og bidra til realisering av fullskala nullutslippskonsepter innen alt fra godstransport, lange fergestrekninger, fiskefartøy og ulike typer serviceskip. Vi bør bruke klimamålsettingene i maritim sektor til å styrke Norges konkurransekraft innen maritime applikasjoner og hele næringskjeden for fornybare drivlinjer. Norge har for eksempel kompetansen som trengs for å utvikle og ta i bruk hydrogen i maritime applikasjoner. Norges maritime klynge er allerede en klimaspydspiss i det grønne skiftet, og bidrar til verdiskaping og nye arbeidsplasser. Ved å øke den statlige satsingen kan teknologien bli konkurransedyktig og klar for globalt gjennombrudd. Krav om nullutslippsteknologi ved

[Skriv her]

offentlige innkjøp av fergetjenester, avgiftspolitik og tilgang på utslippsfrie energibærere i havner er viktige tiltak for å lykkes.

Utslippsfri prosessindustri

ZERO slutter seg til beskrivelsen av bakgrunn og potensial for norsk prosessindustri lagt frem av utvalget. Sektoren har store utslipp i dag, men samtidig en god utvikling av nye teknologiske grønne løsninger, og aktører med ambisjoner om store kutt i egne klimautslipp. Industrien er avhengig av å tilpasse seg internasjonale markeder og globale klimamål og Norge må bidra til at nasjonal industri er konkurransedyktig innenfor slike rammer, særlig med tanke på å bevare arbeidsplasser.

Prosessindustrien har levert et svært godt veikart, med konkrete tiltak for å redusere utslipp. Industrien har jevnt over redusert utslippene siden 1990, og de presenterte klimatiltakene kan ta industrien til nullutslipp. ZERO peker likevel på behovet for å operasjonalisere veikartet og konkretisere virkemidler som skal bidra til at industrien tar i bruk disse klimaløsningene. Det er positivt at det etableres et prosessråd, men det bør også diskuteres konkrete virkemidler. Disse virkemidlene bør spesielt fokuseres mot *implementering* av klimaløsninger.

ZERO opplever at det er spesielt to kategorier av klimatiltak som vil være sentrale for industrien; biomasse og CO₂-håndtering. I tillegg er vår egen fornybare kraftproduksjon basis for en grønn industri. Dette er allerede et grønt konkurransefortrinn, som det bør bygges videre på.

Biobaserte løsninger

Biobaserte løsninger er viktige klimatiltak i flere industrigrener. Tilgang til biomasse bør derfor være et sentralt punkt, og råstofftilgang og utvikling av verdikjeder/logistikk er viktig. Det er et potensial for både å ta i bruk sidestrømmer fra dagens skogbruk (i all hovedsak greiner og topper, GROT), samt å øke avvirkingen i skogen. I dag er tilveksten langt høyere enn uttaket i skogen, og skogen legger derfor på seg hvert år. I tillegg eksporterer vi i dag (2015) rundt fire millioner kubikkmeter tømmer, i hovedsak til Sverige. Med økt bruk av skog til industrielle formål, biodrivstoff, bioplast mm., bør redusert eksport av råstoff være et mål.

CO₂-håndtering

ZERO er enige i konklusjonene om at en godt utbygd infrastruktur for transport og lagring av CO₂ er helt nødvendig for å få på plass norsk fullskala CCS. Vi slutter oss også til dette punktet i anbefalingen: «Næringslivet må ta hovedansvaret for fangst delen. Myndighetene må spille en sentral rolle i utvikling av infrastruktur for transport og lagring av CO₂.»

For å bygge opp under nettopp dette legger vi til noen momenter og anbefalinger her:

- **Behovet for en forretningsmodell for langsiktig og lønnsom CCS-verdikjede:** Karbonfangst gir økte driftskostnader, og det er behov for å utvikle en modell som dekker de økte kostnadene ved fullskala fangstprosjekter. Dette er en viktig forutsetning som avklares i god tid før investering. Det er viktig å få mer kunnskap om verdikjeden, herunder muligheten for panteordning og barrierer for CO₂-håndtering, og dette må utredes videre. En panteordning for CO₂ kan bygges opp over tid, og økes ved behov. Det er viktig at industrien vet at det jobbes med langsiktig rammevilkår som en slik ordning, dette vil styrke den økonomiske lønnsomheten og viljen til investering.

[Skriv her]

- **Forretningsmodell for CO₂-lagring, panteordning:** Norge kan bidra i en europeisk dugnad for å løfte CCS ved å tilby lager for CO₂. Et lager (som aktuelle Smeheia) kan betjene volum tilsvarende potensiell CO₂-fangst fra flere kilder. På veien mot en kommersiell forretningsmodell kan lagring av CO₂ fra Europa fremmes ved at det gis kontantstøtte/feed-in tariff for lagring, eller en pant på CO₂. Det vil kunne bidra til å utløse bygging av flere fangstanlegg i Europa, til å etablere en stor rørinfrastruktur for transport av CO₂ samt bidra til å legge grunnlaget for forretningsmuligheter for norske lagereiere på sikt.

ZERO anbefaler at regjeringen setter i gang en prosess med berørte næringsorganisasjoner om etablering av en panteordning for CO₂.

Omstilling av petroleumssektoren

Ekspertutvalgets anbefalinger knyttet til petroleumssektoren er etter ZEROs syn noe av det viktigste og mest lesverdige i rapporten. ZERO vil på det sterkeste oppfordre regjeringen til å ta utvalgets anbefalinger på dette området svært alvorlig. For å sitere rapporten: "Eiere av petroleumsreserver verden over må forholde seg til en fremtid der myndigheter, og i økende grad også selskaper og forbrukere, vil forsøke å redusere forbruket av produktene bransjen leverer. En slik omlegging vil ta tid og det endrede risikobildet er dermed spesielt relevant for felt med lang levetid og for nye ressurser (...). Det er ikke opplagt at dagens petroleumsregime, som har lagt godt til rette for ekspansjon, er best egnet for fremtiden med økende etterspørselsrisiko."

Det er ikke vanskelig å forstå at det tar tid for myndigheter og politikere å ta inn over seg behovet for endring i norsk petroleumpolitikk. Den har vært svært vellykket, og skattesystemet har gjort at staten høster store deler av overskuddet, samtidig som man tar mesteparten av investeringskostnadene og dermed risikoen, gjennom fradrag, rask avskrivning og friinntekt. Denne kombinasjonen har gjort at Norge har lyktes med å sikre at mesteparten av verdiene på norsk sokkel har havnet i felleskassen, samtidig som vi har skapt et investeringsklima der petroleumsrelatert næringsliv er villige til å investere i fremtidig produksjon. Men som ekspertutvalget gjør godt rede for så vil etterspørselen etter petroleumsprodukter falle. Klimapolitikken er i ferd med å snu energimarkedet, og dermed norske økonomiske interesser, på hodet.

I oktober la det Internasjonale Energibyrådet (IEA) frem sine anslag for hva som skal til for å ha femti prosent sjanse for å nå klimamålet fra Paris. Energibyrådets scenario tilsier at oljeetterspørselen reduseres til 63 millioner fat pr. dag i 2040, ned 30 prosent fra dagens nivå, og rundt 11 millioner fat lavere enn IEA tidligere beregnet i sitt «to grader»-scenario. Til sammenligning var fallet i etterspørselen under finanskrisen på bare to millioner fat nok til å forårsake et voldsomt fall i oljeprisen.

De neste årene forventes det ca. 150 milliarder kroner i årlige investeringer på norsk sokkel. Bare gjennom skattesystemet vil staten bære ca. 120 milliarder av dem. Det nåværende systemet har dermed bundet staten til et skjebnefellesskap med oljeselskapene, der vi på mange måter "vedder" mot klimaet: Dersom verden lykkes med klimamålene, vil pengene vi investerer sannsynligvis ikke gi avkastning. Kun dersom verden ikke følger opp løftene fra Paris, vil dagens investeringer være lønnsomme.

Det er forståelig at norske politikere synes det er vanskelig å gjøre endringer som kan føre til kortsiktige tap i verdiskaping og ytterligere ledighet i oljenæringen. Men å fortsette å la staten og skattebetalerne ta risikoen ved petroleumsutvinningen for å kortsiktig holde sysselsetting/verdiskaping oppe er ikke et godt sysselsettingstiltak. ZERO støtter følgelig alle anbefalingene fra utvalget og vil på det sterkeste anmode regjeringen om å følge opp disse så raskt som mulig.

[Skriv her]

Vi mener at langt større deler av fellesskapets ressurser bør benyttes til å utnytte mulighetene i det grønne skiftet og for å skape grønn konkurransekraft og vi støtter forslagene om å risikovurdere petroleumsvirksomheten. I budsjettavtalen fra desember 2017 vedtok også samarbeidspartiene at "regjeringen i Perspektivmeldingen skal drøfte hvilke konsekvenser et nytt globalt klimamål om å begrense den globale oppvarmingen til maksimalt 1,5 °C kan ha på innretningen av norsk petroleumspolitik". Dette er en god start på oppfølgingen av utvalgets anbefalinger på dette området. ZERO vil samtidig foreslå at utvalgets anbefaling knyttet til å "stille krav om at det utarbeides sensitivetsanalyser av etterspørsel og karbonpris i forbindelse med planer for utbygging og drift av eventuelle nye felt" iverksettes i forbindelse med 24. konsesjonsrunde og TFO-utlysningen som nå er på høring.

Bærekraftige og effektive bygg

En av de viktigste løsningene på klimaproblemet er å få redusert det enorme energiforbruket i verdens bygninger. Klimapolitikken skaper et marked for nye energieffektive og klimavennlige bygg, og for å rehabilitere de gamle. Dette internasjonale markedet må Norge ta en del av. ZERO er derfor fornøyd med utvalgets anbefalinger for mer bærekraftige og miljøeffektive bygg. Vi er spesielt fornøyd med utvalgets anbefalinger knyttet til livsløp og materialer og vil igjen støtte ekspertutvalget når de vektlegger behovet for grønne offentlige anskaffelser.

Det er som nevnt positivt at regjeringen og samarbeidspartiene bevilget friske midler til å styrke arbeidet med grønne offentlige anskaffelser i Difi i statsbudsjettet for 2017. Det bør være en særskilt prioritet for Difi å heve den offentlige bestillerkompetansen på miljøvennlige bygg. For at de mest ambisiøse klimabyggene skal lønne seg kommersielt er det helt avgjørende at noen etterspør disse produktene, og her spiller det offentlige en helt avgjørende rolle. Et norsk marked for de aller beste klimabyggene er også inngangsporten for norske løsninger til å kunne konkurrere på det internasjonale markedet.

